

Otázka: Odvětví práva veřejného

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Mel

ÚSTAVA ČR

schválena 16.12.1992, Českou národní radou s účinností od 1.1.1993
podepsal prezident a předseda vlády
skládá se z: preambule (=prohlášení), 8 hlav, 113 článků

HLAVA PRVNÍ - ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

ČR= jednotný, svrchovaný a demokratický právní stát (zdrojem veškeré moci je lid)

Moc: a) zákonodárná

b) výkonná

c) soudní

součástí ústavního pořádku je Listina základních práv a svobod

pol. Systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži pol.stran
před zákonem mají přednost ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech
a svobodách

státní symboly:

velký a malý znak

státní barvy

státní vlajka

vlajka prezidenta

státní pečeť

státní hymna

ÚČR je rigidní

HLAVA DRUHÁ - MOC ZÁKONODÁRNÁ

je představována parlamentem:

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

- 200 poslanců, na dobu 4 let, starších 21 let

- volební systém: poměrné zastoupení

SENÁT

- 81 senátorů na 6 let, každé dva roky se volí jedna třetina, starší 40 let

- volební systém: většinový systém

Inkompabilita = neslučitelnost funkcí

-> s fcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, fce soudce

dojde-li k rozpuštění poslanecké sněmovny, zákonná opatření, které nesnesou odklad, řeší

Senát s výjimkou přijímání zákonných opatření ve věcech:

Ústavy

Státního rozpočtu státního závěrečného účtu

Volebního zákona

Mezinárodních smluv

hlasování : ústavní zákony -> konsensuální kvalifikované kvórum

vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákona

poslanec má právo interpelovat = vznášet námitky na vládu nebo její členy, ti musí do 30-ti dnů odpovědět

ZÁKONODÁRNÝ PROCES:

Stádium návrhu zákona

- nositelé zákonodárné iniciativy jsou: poslanec, poslanci, senát, vláda, krajské zastupitelstvo

- návrh je předložen příslušné parlamentní komisi (školské, sociální ..) k projednání, doplnění nebo poměnění

Jednání o návrhu zákona

- k návrhu se do 30-ti dní musí vyjádřit i vláda

Přijetí zákona

- hlasování v poslanecké sněmovně
- v případě souhlasu PS je návrh zákona posunut do Senátu, který se musí do 30-ti dní vyjádřit (pokud se nevyjádří – je zákon schválen, pokud vyjádří nesouhlas – je poslán zpět do PS k přepracování)
- k návrhu zákona se může vyjádřit i prezident a vrátit PS do 15-ti dní k přepracování (suspenzivní veta)
- výjimku tvoří ústavní zákony

Publikace

- ve sbírce zákonů, závaznou podmínkou platnosti je závěrečná podpisová část a publikace zákona
- podepisuje: prezident, premiér, předseda posl. Sněmovny

HLAVA TŘETÍ - MOC VÝKONNÁ

PREZIDENT

volen občany (přímo)

každý bezúhonný občan starší 40-ti let, na 5 let

nemůže být zvolen 2x za sebou

může rozpustit PS, ale ne Senát

kompetence:

amnestie (skutková podstata činu)

milost (konkrétní osoba)

abolice (nezahájení trestního stíhání)

agraciace (zastavení trestního stíhání)

rehabilitace (smazání trestu)

pravomoce:

zastupuje stát na venek (sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy)

vrchní velitel ozbrojených sil

přijímá, pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí

vyhlašuje volby do PS a Senátu

jmenuje a povyšuje generály

propůjčuje a uděluje státní vyznamenání

jmenuje soudce

právo udělovat amnestii

VLÁDA

tvoří předseda, místopředseda, ministři

odpovědná PS a jmenována prezidentem na návrh předsedy vlády

vláda předstoupí do 30-ti dní před PS a požádá o vyslovení důvěry (nedůvěra - písemně nejméně 50 poslanců) kvórem většinovým

vláda podává demisi do rukou prezidenta

každý ministr zastává určitý rezort (krom tzv. ministra bez portfeje -> zvláštní úkoly)

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

dříve prokuratura

má za úkol zastupovat stát v trestním řízení

notář = ověřuje listiny, podepisuje smlouvy, ověřuje pravomoci, uschovává dokumenty

advokát = zastupuje u soudních procesů obžalovaného

5. HLAVA ČTVRTÁ - MOC SOUDNÍ

zásady :

soudcovské nezávislosti (soudce se řídí jen zákonem)

soudní příslušnosti

obžalovací (akuzační) zásada - bez žalobce není soudce, bez obžaloby nemůže být člověk

trestán (x zásada akuzační)

oficiálnosti a rovnosti před zákonem

ústavnosti a přímosti

veřejnosti (výjimka soudní procesy napr. Obrana státu, porušení státního tajemství)

nejvyšším soudním orgánem je Ústavní soud, pro nějž platí inkompabilita poslance, senátora a prezidenta

tvoří jej 15 soudců, jmenovaných prezidentem na návrh Senátu

soudce = bezúhonný občan, absolvent VŠ právního směru, nejméně 10 let praxe, věk 40 let
soustava soudů:

Nejvyšší soud (trestní právo)

Nejvyšší správní soud (správní právo)

Vrchní soud

Krajské soudy
Okresní soudy

HLAVA PÁTÁ - NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD

Jeho úkolem je vykonávat kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu Prezidenta a víceprezidenta jmenuje prezident na návrh PS

HLAVA ŠESTÁ - ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Hlavním úkolem je péče o stabilitu měny, do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona

HLAVA SEDMÁ - ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

ČR se člení na obce, vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje nebo země

Orgány obce:

Zákonodárny orgán = obecní zastupitelstvo

- funkční období je 4 roky

- schvaluje vyhlášky

Výkonný orgán = obecní rada

PRÁVO SPRÁVNÍ

= soubor právních předpisů o výkonné státní moci a veřejné správě

Členění veřejné správy:

Státní správa

- vykonává ji stát prostřednictvím svých orgánů - vlády (jako celku), jednotlivých ministerstev, obecních městských a krajských úřadů, policie ČR

Samospráva

Územní - vykonávají ji veřejnosprávní korporace

Zájmová - nadace, komory, svazy (lékařská komora, rybářský svaz..)

OBEC

= občanům nejbližší organizační útvar veřejné správy

Charakteristika:

Obec = právnická osoba, která vystupuje a jedná samostatně svým jménem, na svou zodpovědnost

Každá obec má jméno, některé mohou mít znak a prapor

Finanční zdroje obce:

Výnosy z obecního majetku a obecních podnikatelských činností

Místní daně a poplatky

Dotace ze státního rozpočtu

Dary, výnosy ze sbírek

území obce - území (katastr) obce se dělí:

vnitřní část = intravilán

- určena k bydlení, zástavbě

vnější část = extravilán

- pole, lesy, louky, rybníky, cesty

území obce je rozděleno na katastry, o které je každá obec povinna se starat

výjimku tvoří vojenské prostory (spadají pod správu ministerstva obrany)

obce se člení podle velikosti na :

obce

městysy (od r. 2006)

města

statutární města = jejich území je rozděleno na městské části nebo obvody, kterýmají své samosprávné orgány (starostu, obecní zastupitelstvo), v čele magistrátu stojí primátor (Zlín, 26 v ČR)

činnost obce:

samostatná působnost = správa vlastních obecních záležitostí, pečuje o ekonomický, sociální a kulturní rozvoj obce, v rozhodování nepodléhají žádnému nadřízenému státnímu orgánu

přenesená působnost = výkon státní moci, řídí se nařízeními vlády a vyhláškami ministerstev

občané obce = všechny fyzické osoby mající v obci trvalý pobyt nebo jim bylo uděleno čestné občanství, zletilí občané jsou oprávněni účastnit se zasedání obecního zastupitelství

ORGÁNY OBCE

Obecní (městské) zastupitelstvo

Rada

Starosta (primátor)

Úřad

Obecní zastupitelstvo

- = nejvyšší orgán obce
- má 5-55 členů volených občany, počet závisí na velikosti obce
- schvaluje rozpočet
- volí členy obecní rady, starostu a jeho zástupce

Obecní rada

- = výkonný orgán obce
- 5-15 členů
- starosta, jeho zástupce a členové rady (radní)
- obecní rada se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů
- zřizuje komise jako své iniciativní a kontrolní orgány

(UB má 27 členů obecního zastupitelstva a 9 obecní rady)

Obecní úřady

- = tvoří starosta, zástupce starosty, zaměstnanci obecního úřadu
- ze zaměstnanců lze zřídit odbory pro jednotlivé úseky činnosti
- má-li obecní úřad aspoň dva odbory, řídí práci zaměstnanců tajemník

PRÁVO TRESTNÍ

- = souhrn právních předpisů o trestání fyzických osob za závažná provinění
- prameny:
  - Hmotné = definuje co je trestný čin a jakých prostředků je nutno proti pachateli použít
  - Pramenem Trestní zákon
  - Procesní = vymezuje postup při vyšetřování trestných činů, při trestně právním soudním řízení a při výkonu trestu
  - Pramenem Trestní Řád

PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ

Trestný čin = závažné protiprávní jednání, které řeší a trestají soudy

Přečin = pro společnost méně závažný čin

-> všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, za něž platí trest odnětí svobody do 5 let

Zločin = všechny trestné činy, pro něž platí odnětí svobody od 5 let

Zvláště závažné zločiny = nad 25, až doživotí

Přestupek = méně závažné protispolečenské jednání, které řeší policie a přestupková komise městského úřadu

PACHATELÉ TRESTNÍCH ČINŮ

pouze fyzické osoby, trestně odpovědné jsou osoby nad 18 let

trestnost se vztahuje i na nedokončený čin nebo na jeho přípravu

podmínky trestní odpovědnosti:

naplnění skutková podstaty trestného činu (definována v trestním zákoně)

vina

úmysl = jednání pachatele, který chtěl porušit trestní zákon

nedbalost a) vědomá = pachatel věděl, že porušuje tr. Zákon, ale spoléhal, že k tomu nedojde

b) nevědomá = pachatel nevěděl, že porušuje tr. Zákon, ale vědět to mohl a měl

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ TRESTNOST

Věk - do 15 let

Nutná obrana - přiměřenost!

Krajní nouze - napr. V případě ohrožení lidského života

Nepříčetnost - v případě nesvéprávnosti, tj. duševní poruchy (jednání pod vlivem alkoholu se za nepřičetné nepovažuje)

Oprávněné použití zbraně - policie, vojáci (netýká se majitelů zbrojního průkazu)

DRUHY TRESTŮ

ODNĚTÍ SVOBODY

Nepodmíněně

- běžný trest do 15 let

- výjimečný 15-25 let a doživotí

- nápravná zařízení:

Věznice s dohledem - nedbalost, poprvé ve vězení

Věznice s dozorem - nedbalost, úmyslný čin

Věznice s ostrahou - úmyslný čin

Věznice se zvýšenou ostrahou - doživotí, nebezpeční recidivisté

Podmíněně

- s odkladem (pokud pachatel v trestní lhůtě spáchá trestný čin, mění se na nepodmíněný)

ZTRÁTA ČESTNÝCH TITULŮ A VYZNAMENÁNÍ

ZTRÁTA VOJENSKÉ HODNOSTI

PROPADNUTÍ MAJETKU

PROPADNUTÍ VĚCI

ZÁKAZ ČINOSTI

ZÁKAZ POBYTU - občané i cizinci

VYHOŠTĚNÍ - cizincům může být, ale občanům ne

PENĚŽITÝ TREST

VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE

DOMÁCÍ VĚZENÍ

TRESTNÍ PRÁVO PROCESNÍ

= upravuje trestní řád

Obviněný není povinen při výslechu vypovídat a nesmí být nucen k výpovědi a k přiznání

Obviněný má právo na obhájce -> ex offio = obhájce přidělený státem

Nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů

Právo hovořit v mateřském jazyce

Akuzační zásada -> bez žalobce není soudce -> pachatel musí být první obžalován z trestného činu a pak až souzen

Jednání před soudem je ústní - veřejné

Presumce nevinoty - s obviněným je zacházeno jako s nevinným až do prokázání jeho viny

ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ

policie, státní zastupitelství

objasňují okolnosti svědčící proti obviněnému i v jeho prospěch, přihlíží k

polehčujícím okolnostem – přiznání, upřímná lítost, nahrazení škody

Přitěžujícím okolnostem – opakování trestné činnosti, zvláště zavržení hodné provedení činu